

مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت راه و شهرسازی

شهرها و بیماری‌های همه‌گیر

به سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر

UN HABITAT

www.ketab.ir

مترجم

مهران رفیعی

همکار

فریده امجدی

شماره نشر: ت-۱۰۶۵

چاپ اول: ۱۴۰۲

عنوان و نام پدیدآور	شهرها و بیماری‌های همه‌گیر به‌سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر: برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد: مترجم مهران رفیعی، همکار فریده امجدی مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی ۱۴۰۲.
مشخصات نشر	۲۲۲ص
مشخصات ظاهری	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، شماره نشر: ت-۱۰۶۵
فروست	۹۷۸-۶۰۰-۱۱۳-۴۷۶-۰
شابک	فیبا
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: Cities and Pandemics: Towards a More Just, Green and Healthy Future.
موضوع	برنامه‌ریزی شهری -- جنبه‌های بهداشتی
موضوع	City planning -- Health aspects
موضوع	بیماری همه‌گیر کووید-۱۹، ۲۰۲۰م. -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	COVID-19 Pandemic, 2020 -- Social aspects
موضوع	بیماری همه‌گیر کووید-۱۹، ۲۰۲۰م. -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	COVID-19 Pandemic, 2020 -- Economic aspects
شناسه افزوده	رفیعی، مهران، ۱۳۵۳- مترجم
شناسه افزوده	امجدی، فریده، ۱۳۵۶-
شناسه افزوده	برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد
شناسه افزوده	مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
شناسه افزوده	Road, Housing and Urban Development Research Center
رده بندی کنگره	۳۷۱.۴۰
رده بندی دیویی	۹۴۷۸.۰۷۸
شماره کتابشناسی ملی	فیبا
وضعیت رکورد	فیبا

www.ketab.ir

مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

نام کتاب: شهرها و بیماری‌های همه‌گیر به‌سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالمتر
 مترجم: مهران رفیعی
 همکار: فریده امجدی
 شماره نشر: ت- ۱۰۶۵
 ناشر: مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
 نوبت چاپ: اول
 تیراژ: ۲۰۰ جلد
 قطع: وزیری
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی: اداره انتشارات و چاپ مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
 قیمت: ۱۵۰۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۳-۴۷۶-۰

ISBN: 978-600-113-476-0

مسئولیت صحت دیدگاه‌های علمی بر عهده نگارندگان محترم می‌باشد.
 کلیه حقوق چاپ و انتشار اثر برای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی محفوظ است.
 نشانی ناشر: تهران، بزرگراه شیخ فضل... نوری، روبروی فاز ۲ شهرک فرهنگیان، خیابان نارگل، خیابان شهید علی مروی، خیابان حکمت صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۱۶۹۶ تلفن: ۸۸۲۵۵۹۴۲-۶ داورنگار: ۸۸۳۸۴۱۳۲
 پست الکترونیکی: pub@bhrc.ac.ir: pub@bhrc.ac.ir: فروش الکترونیکی: http:// pub.bhrc.ac.ir

سخن مرکز

از زمان ظهور کووید-۱۹ در اواخر سال ۱۳۹۸ شمسی، همه‌گیری کرونا ویروس باعث شده است که بدترین بحران بهداشت عمومی در یک قرن گذشته با شیوع همه‌گیری تقریباً در هر گوشه جهان ابتدا بین کلان‌شهرهای بهم‌پیوسته، سپس از طریق ارتباط شهر و روستا گسترش همه‌جانبه داشته باشد. بنابراین مناطق شهری در خط مقدم بحران کووید-۱۹ بوده‌اند، به طوری که ۹۵ درصد از کل موارد همه‌گیری، در شهرها، در ماه‌های اول ثبت شده است.

در طی این فرآیند به سرعت در حال تغییر، مناطق شهری، با بحران بهداشت عمومی، همراه با چالش‌هایی در حمل‌ونقل عمومی ایمن، افزایش نیازهای آب و بهداشت، استفاده از فضاهای عمومی و پیامدهای اقتصادی قرنطینه مواجه بودند. با این حال، برای بسیاری از مناطق شهری، حتی مناطقی که دارای سیستم‌های بهداشتی معتبر هستند همه‌گیری کاستی‌هایی را برجسته کرده است و سؤالات اساسی را در مورد عدالت، امنیت و رفاه شهرها در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به طور یکسان مطرح نموده است. اما اگر کووید-۱۹ مهم‌ترین چالش‌های بشریت را آشکار و تشدید کرده است، به بازنشانی و بازتعریف چگونگی انجام این پدیده در جوامع مختلف، کمک قابل ملاحظه‌ای نیز نموده است.

مدیران و برنامه‌ریزان شهری باید با استفاده از درس‌های کووید-۱۹ در شهرها تغییراتی ایجاد کنند. طبق مطالعات شهری انجام‌شده، الگوهای نابرابری، که با عدم دسترسی به خدمات اولیه، فقر و شرایط زندگی پرازدهام، مشخص می‌شوند، عوامل بی‌ثبات‌کننده اصلی در افزایش مقیاس و تأثیر کووید-۱۹ بوده است. علی‌رغم این فشارها، بسیاری از دولت‌ها به سرعت و به طور مؤثر برای جلوگیری از گسترش همه‌گیری و کاهش اثرات آن واکنش نشان دادند و اولین گام‌ها را برای بهبودی سریع برداشتند.

توصیه‌های انجام‌شده از منظر برنامه‌ریزی شهری؛ شامل تمرکز بیشتر در سطح محلی بر برنامه‌ریزی محله‌ها و جوامعی است که چند کارکردی و فراگیر هستند. با بررسی‌های صورت گرفته مشخص شده است که چگونه شهرهای، خوب برنامه‌ریزی‌شده با ترکیب مسکونی و تجاری با فضاهای عمومی مناسب همراه با مسکن مقرون به صرفه می‌توانند سلامت عمومی، اقتصاد محلی و محیط‌زیست را بهبود بخشند.

در این مسیر، تقویت دسترسی به منابع مالی شهری برای قادر ساختن مدیران شهر به ایجاد یک اقتصاد شهری جدید که خطر بلایای طبیعی را کاهش می‌دهد و همچنین رسیدگی به تغییرات آب‌وهوایی با توسعه راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پایدار برای امکان حمل‌ونقل کم‌کربن توصیه می‌گردد. بنابراین شهرها فرصت‌های منحصر به فردی را برای پاسخ دادن، بازیابی و ایجاد تاب‌آوری طولانی‌مدت ارائه می‌کنند.

کتاب "شهرها و بیماری‌های همه‌گیر" به وضوح نشان می‌دهد که نحوه بهبودی شهرها و شهرک‌ها از همه‌گیری، تأثیر عمده‌ای بر تلاش‌های جهانی برای دستیابی به آینده‌ای پایدار برای همه خواهد داشت و توصیه‌های مهمی برای حرکت به سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر ارائه می‌دهد.

این اثر توسط جمعی از صاحب‌نظران و نویسندگان بین‌المللی در سال ۲۰۲۱ میلادی توسط دفتر اصلی هیئات به انتشار رسیده و توسط مهران رفیعی از پژوهشگران مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی ترجمه و در انتشارات این مرکز به چاپ رسیده است که امید است انتشار این اثر به فارسی، گامی در جهت ایجاد آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر برای شهرهای کشور عزیزمان باشد.

محمد مهدی حیدری

رئیس مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

ح	دبیاچه
ط	پیشگفتار
ی	سپاسگزاری‌ها
ک	مخفف‌ها و اختصارات
ل	مقدمه
۱	فصل اول
۱	بازاندیشی در شکل و کارکرد شهر
۳	۱-۱: پیکربندی مجدد مناطق: نیاز به سیستم‌های پایدار و یکپارچه‌تر
۶	۱-۱-۱: سیستم‌های زیست‌محیطی
۱۵	۱-۱-۲: ارتباطات، شبکه‌های شهری و پیوندهای منطقه‌ای
۱۸	۱-۱-۳: سیستم‌های غذایی و کشاورزی
۲۰	۲-۱: شهرها در مواجهه با کووید-۱۹: نقش اندازه جمعیت، تراکم و شکل شهری
۲۱	۱-۲-۱: اندازه جمعیت
۲۳	۱-۲-۲: تراکم
۲۹	۱-۲-۳: (نقاط ضعیف)
۳۳	۱-۲-۴: جابه‌جایی شهری
۳۹	۲-۱: تجسم مجدد محله: اهمیت مجدد زندگی محلی
۴۰	۱-۳-۱: فضاهای عمومی
۴۴	۱-۳-۲: توسعه فشرده و مختلط
۴۶	۴-۱: سازگار شدن ساختمان‌ها با همه‌گیری: کاهش خطر از طریق طراحی بهتر
۴۶	۱-۴-۱: شرایط مسکن
۴۸	۲-۴-۱: طراحی انعطاف‌پذیر
۵۱	۵-۱: نتیجه‌گیری
۵۲	توصیه‌ها
۶۳	فصل دوم
۶۳	رسیدگی به فقر و نابرابری سیستم‌تیک در شهرها
۶۴	۱-۲: فقر، نابرابری و همه‌گیری
۶۵	۱-۱-۲: کاهش فقر به صورت معکوس
۶۶	۲-۱-۲: تأثیر نابرابری اجتماعی
۶۸	۳-۱-۲: زاغه‌نشین‌ها و اقامتگاه‌های غیررسمی
۷۳	۲-۲: بهداشت و محیط

۷۳	۱-۲-۲: خدمات مراقبت‌های درمانی
۷۵	۲-۲-۲: آب تمیز و خدمات بهداشتی (فاضلاب)
۷۸	۲-۲-۲: مدیریت زباله
۷۹	۳-۲: تأمین مسکن
۸۰	۱-۳-۲: ازدحام جمعیت
۸۳	۲-۳-۲: امنیت تصدی در سکونتگاه و تخلیه آن
۸۶	۲-۳-۲: افراد بی‌خانمان
۸۸	۴-۲: قابلیت اتصال
۸۹	۱-۴-۲: جابه‌جایی با قابلیت دسترسی
۹۱	۲-۴-۲: ارتباطات و تعامل دیجیتال
۹۵	۵-۲: اشتغال و حمایت اجتماعی
۹۶	۱-۵-۲: معیشت
۹۸	۲-۵-۲: رفاه و حمایت اجتماعی
۱۰۱	۶-۲: دعوت به اقدام برای شهرها
۱۰۴	۱-۶-۲: فرصتی برای برقراری یک قرارداد اجتماعی جدید
۱۰۵	۲-۶-۲: رویکرد مبتنی بر حقوق انسانی در فرایند بازسازی
۱۰۸	۷-۲: نتیجه‌گیری
۱۱۰	توصیه‌ها
۱۲۱	فصل سوم
۱۲۱	بازسازی یک هنجار جدید اقتصاد شهری
۱۲۳	۱-۳: نیاز به یک چارچوب اقتصادی جدید
۱۲۵	۲-۳: ارزیابی هزینه کووید-۱۹
۱۲۶	۱-۲-۳: پاسخ‌های شهر و کشورها
۱۲۹	۳-۳: تأثیرات بر اقتصاد شهری
۱۳۰	۱-۳-۳: بخش‌های تولیدی کلیدی و بازارهای کار
۱۳۳	۲-۳-۳: زمینه‌های مالی در سطح زیرملی
۱۳۶	۳-۳-۳: زنجیره تأمین، دیجیتالی شدن و سرمایه‌گذاری
۱۴۲	۴-۳-۳: حمایت از تراکم اقتصادی
۱۴۲	۴-۳: نتیجه‌گیری: حرکت به سمت "هنجاری جدید"
۱۴۵	توصیه‌ها
۱۵۲	فصل چهارم
۱۵۳	شفاف‌سازی قوانین و مقررات شهری
۱۵۴	۱-۴: مدیریت همه‌گیری - یک مرور کلی جهانی
۱۵۷	۱-۱-۴: نقش دولت‌های محلی (استانی)
۱۵۸	۲-۴: حاکمیت چند سطحی: پاسخ‌های ملی، استانی و محلی
۱۵۹	۱-۲-۴: هماهنگی عمودی یا تعامل شهرها با سایر سطوح دولتی

- ۱۶۰- ۲-۲: هماهنگی افقی: عملکرد در سطوح شهری، منطقه‌ای و سرزمینی
- ۱۶۲- ۳-۲-۴: در انزوا: شهرهای فاقد حمایت، یا در تعارض با سایر سطوح حاکمیتی
- ۱۷۱- ۳-۴: تجدید ساختار اختیارات و مسئولیت‌ها بین سازمان‌های ملی و محلی
- ۱۷۱- ۱-۳-۴: واگذاری اختیارات/ مسئولیت‌ها
- ۱۷۴- ۲-۳-۴: متمرکزسازی مجدد
- ۱۷۶- ۴-۴: رویکردهای حکمرانی شهری نسبت به همه‌گیری
- ۱۷۷- ۱-۴-۴: مکانیسم‌های حاکمیتی از قبل موجود
- ۱۷۹- ۲-۴-۴: مکانیسم‌های جدید حکمرانی
- ۱۹۱- ۵-۴: نتیجه‌گیری
- ۱۹۴- توصیه‌ها
- ۲۰۷- فصل پنجم
- ۲۰۷- نتیجه‌گیری
- ۲۰۷- ۱-۵: دیدگاه‌های انتقادی
- ۲۰۷- ۱-۱-۵: بحران‌های سلامت، شهرنشینی و نقش دولت
- ۲۰۸- ۲-۱-۵: روایت‌ها نسبت به کووید-۱۹ و شهرها
- ۲۰۹- ۳-۱-۵: شرایط از قبل موجود و زوال یافت اجتماعی
- ۲۱۰- ۴-۱-۵: شوک‌های مالی، شهرها و اثرات قطع کننده آن (اثر قیچی)
- ۲۱۱- ۲-۵: درس‌ها و فرصت‌های نوظهور
- ۲۱۱- ۱-۲-۵: اهمیت دولت، شهرها و همکاری‌های چند سطحی
- ۲۱۱- ۲-۲-۵: یکپارچگی منطقه‌ای، تعادل مجدد اقتصادی و پیوند برنامه‌ریزی سلامت و اقلیم
- ۲۱۲- ۳-۲-۵: سرمایه‌گذاری در حوزه حمایت اجتماعی و معیشت افراد
- ۲۱۳- ۴-۲-۵: بسته‌های محرک مالی به‌عنوان منشأ ایجاد تحول
- ۲۱۳- ۳-۵: پیامدهای سیاست‌گذاری و سرمایه‌گذاری
- ۲۱۳- ۱-۳-۵: بهره‌برداری از پتانسیل تحول‌آفرین پاسخ به همه‌گیری
- ۲۱۴- ۲-۳-۵: احیای ظرفیت‌های بخش عمومی و گسترش گفت‌وگو بین سطوح دولتی
- ۲۱۴- ۳-۳-۵: یکپارچگی منطقه‌ای شهرها به شکلی فراگیر و برنامه‌ریزی شده
- ۲۱۵- ۴-۳-۵: ایجاد یک قرارداد اجتماعی جدید برای بهبود جمعی
- ۲۱۶- ۵-۳-۵: سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های پایدار، مشارکت دیجیتال و اقتصادهای شهری قابل دوام
- ۲۱۸- ۴-۵: پیامدهای چندجانبه‌گرایی
- ۲۱۸- ۱-۴-۵: چندجانبه‌گرایی فراگیر
- ۲۱۹- ۲-۴-۵: اجرای دستورکار جدید شهری

فهرست کادرهای تحلیلی

صفحه

عنوان

س	کادر تحلیلی ۱: آغاز رویکرد بهداشت عمومی در شهر قرون وسطایی لوکا، ایتالیا
ع	کادر تحلیلی ۲: چگونه سل فضای عمومی را در ایالات متحده متحول کرد.
ص	کادر تحلیلی ۳: آمادگی و واکنش به ردیابی کووید-۱۹ توسط UN-Habitat و CityIQ
۷	کادر تحلیلی ۱-۱: ارتباط آلودگی هوا با افزایش نرخ ابتلا به کووید-۱۹ در آمریکا
۱۱	کادر تحلیلی ۲-۱: یک رویکرد مشارکتی برای مدیریت آب در ناحیه اقیانوسیه
۱۴	کادر تحلیلی ۳-۱: استراتژی یکپارچه ملبورن بزرگ برای برنامه‌ریزی کاربری زمین
۱۵	کادر تحلیلی ۴-۱: پیگیری وضعیت گسترش کووید-۱۹ از شهر ووهان چین
۱۸	کادر تحلیلی ۵-۱: یک واکنش هماهنگ منطقه‌ای به همه‌گیری در استان کرالای هند
۲۰	کادر تحلیلی ۶-۱: متحول سازی سیستم‌های غذایی شهری از طریق بازارهای محلی
۲۶	کادر تحلیلی ۷-۱: نقش محدود تراکم در گسترش کووید-۱۹ در نیویورک
۲۶	کادر تحلیلی ۸-۱: مزایای بالقوه تراکم‌های خوب برنامه‌ریزی‌شده برای شهرهای واکنش‌دهنده به کووید-۱۹
۲۷	کادر تحلیلی ۹-۱: تفاوت در اثر کووید-۱۹ بر شهرهای مختلف برزیل
۳۱	کادر تحلیلی ۱۰-۱: شناسایی نقاط آسیب‌پذیر در کوانتیک، آفریقای جنوبی
۳۷	کادر تحلیلی ۱۱-۱: به‌روزرسانی زیرساخت‌های دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی شهرها، در واکنش به کووید-۱۹
۴۳	کادر تحلیلی ۱۲-۱: فرصت‌های فضای عمومی برای رستوران‌ها، مراکز خرید و تفریحی
۴۵	کادر تحلیلی ۱۳-۱: ارتقای امنیت غذایی در فیلیپین از طریق بازارهای ماهواره‌ای
۴۷	کادر تحلیلی ۱۴-۱: استفاده از طراحی خوب، به‌عنوان ابزاری برای توسعه فراگیر
۴۹	کادر تحلیلی ۱۵-۱: تغییر کاربری یک هتل تاریخی به‌عنوان مرکز خدمات درمانی در وینا دل مار، شیلی
۶۸	کادر تحلیلی ۱-۲: ترسیم آسیب‌پذیری در سکونتگاه‌های غیررسمی
۷۵	کادر تحلیلی ۲-۲: اولویت‌بندی دسترسی به آب سالم در جوامع آسیب‌پذیر در طول همه‌گیری
۷۷	کادر تحلیلی ۳-۲: پروتکل‌ها و دستورالعمل‌ها برای واکنش دهی به کووید-۱۹ و مدیریت منابع آب در کنیا
۷۹	کادر تحلیلی ۴-۲: حمایت از کارگران غیررسمی در بخش پسماند
۸۱	کادر تحلیلی ۵-۲: تبدیل کارگران مهاجر به کانون رشد همه‌گیری در نواحی شلوغ و غیربهداشتی
۸۵	کادر تحلیلی ۶-۲: اقدامات کلیدی برای کاهش هزینه‌های مسکن در طول همه‌گیری
۸۵	کادر تحلیلی ۷-۲: افزایش آسیب‌پذیری ساکنان نواحی غیررسمی با کووید-۱۹ و عدم امنیت سکونتگاهی
۸۸	کادر تحلیلی ۸-۲: خطرناک‌تر شدن زندگی برای بی‌خانمان‌های لندن، به علت کووید-۱۹
۹۰	کادر تحلیلی ۹-۲: ایمن‌سازی حمل‌ونقل عمومی در طول همه‌گیری کووید-۱۹
۹۶	کادر تحلیلی ۱۰-۲: ارتقای امنیت غذایی از طریق کشاورزی شهری در فیجی
۹۷	کادر تحلیلی ۱۱-۲: اقدامات حمایت اجتماعی به‌منظور کاهش آسیب‌ها
۹۹	کادر تحلیلی ۱۲-۲: رابطه بین حمایت اجتماعی با کاهش فقر و تأمین مسکن مناسب
۱۰۱	کادر تحلیلی ۱۳-۲: افزایش خشونت خانگی در شهرها در طول اجرای قرنطینه
۱۰۳	کادر تحلیلی ۱۴-۲: واکنش‌های سیاست شهری فراگیر، نمونه‌ای از ۵۶ شهر جهان

- ۱۲۲ کادر تحلیلی ۱-۳: چهار شوک بزرگ اقتصاد جهانی
- ۱۲۳ کادر تحلیلی ۲-۳: شهرهای حامی بخش تولیدی
- کادر تحلیلی ۳-۳: استفاده شرکتها و SME ها (کسب و کارهای کوچک) از دیجیتالی شدن برای مقابله با اثر کووید-۱۹
- ۱۳۸ بر زنجیره‌های تأمین
- ۱۴۰ کادر تحلیلی ۴-۳: تقویت تولید و عرضه غذا در سطح منطقه‌ای
- ۱۴۱ کادر تحلیلی ۵-۳: تأمین مالی چندجانبه برای بازسازی پایدار شهری
- ۱۵۹ کادر تحلیلی ۱-۴: نقش محوری شهرها در پاسخ به همه‌گیری
- ۱۶۱ کادر تحلیلی ۲-۴: بودجه‌های ملی، تحویل محلی؛ تأمین مالی برای ارتقاء تاب‌آوری شهری
- ۱۶۶ کادر تحلیلی ۳-۴: ارتباط با حاشیه‌نشین‌ترین جمعیت‌ها
- ۱۷۰ کادر تحلیلی ۴-۴: نقش دستگاه قضا در حل تضادها و مناقشات بین دولت‌های ملی و محلی
- ۱۷۸ کادر تحلیلی ۵-۴: استفاده از درس‌های قبلی شرایط اضطراری برای مقابله با کووید-۱۹ در ویتنام
- ۱۸۱ کادر تحلیلی ۶-۴: گروه‌های ضربه شهری برای کاهش آسیب‌های اقتصادی کووید-۱۹
- ۱۸۵ کادر تحلیلی ۷-۴: اهداف توسعه پایدار شهرها، یک رویکرد نوآورانه در حوزه حاکمیت دیجیتال
- ۱۸۶ کادر تحلیلی ۸-۴: فعال کردن پاسخ‌های مبتنی بر جامعه به همه‌گیری
- ۱۸۷ کادر تحلیلی ۹-۴: مقابله با اخبار جعلی با شفاف‌سازی و ایجاد اعتماد
- ۱۸۸ کادر تحلیلی ۱۰-۴: تضمین تناسب و حمایت از حقوق بشر در طول یک همه‌گیری
- ۱۹۰ کادر تحلیلی ۱۱-۴: گام‌های بعدی برای دستور کار جدید شهری
- ۱۹۳ کادر تحلیلی ۱۲-۴: اجرای توسعه پایدار از طریق بررسی‌های داوطلبانه محلی

فهرست تصاویر

صفحه

عنوان

- ۳ شکل ۱-۱: ساختار این فصل
- ۸ شکل ۲-۱: مقایسه سطوح PM2.5 در شهرهای بزرگ
- ۱۳ شکل ۳-۱: رادحل‌های مبتنی بر طبیعت؛ پاسخی به فشارهای ناشی از کووید-۱۹ و تغییرات آب‌وهوایی
- ۱۶ شکل ۴-۱: پروازهای منتخب ورودی و خروجی از ووهان
- ۲۲ شکل ۵-۱: نرخ مرگ‌ومیر و جمعیت در بحران جهانی، مارس ۲۰۲۱
- ۲۳ شکل ۶-۱: پیکربندی‌های مختلف تراکم در قطعه‌ای به مساحت ۰/۰۱ کیلومتر مربع
- ۲۴ شکل ۷-۱: نرخ‌های عفونت ابتلا به کووید-۱۹ و تراکم جمعیت در شهرهای جهان، دسامبر ۲۰۲۰
- ۲۵ شکل ۸-۱: نرخ عفونت کرونا ویروس و تراکم جمعیت در شهرهای چین
- ۲۷ شکل ۹-۱: تراکم جمعیت مسکونی در مقایسه با نرخ موارد کووید-۱۹ (بر اساس کدپستی نیویورک، ۱۸ می ۲۰۲۰)
- ۲۸ شکل ۱۰-۱: تعداد موارد ابتلا به کووید-۱۹ در مقیاس ۱۰۰ هزار نفری برای استان‌های مختلف برزیل
- ۳۲ شکل ۱۱-۱: شاخص عوامل مخاطره‌آمیز کووید-۱۹ برای حفظ بهداشت پیشگیرانه و فاصله‌گذاری اجتماعی
- ۳۴ شکل ۱۲-۱: تغییرات در تقاضای حمل‌ونقل عمومی ناشی از کووید-۱۹ در شهرهای منتخب آمریکای لاتین

- شکل ۱-۱۲: طرحی برای کورسو بونوسو آیرس در میلان ایتالیا قبل و بعد از کووید برای کاهش استفاده از خودرو ۳۷
- شکل ۱-۱۴: راهنمایی‌هایی برای طراحی مجدد و تغییر کاربری خیابان‌ها در طول همه‌گیری ۳۹
- شکل ۱-۱۵: باز توزیع جسیختی قابل‌توجه در فضاهای عمومی شهرهای دانمارک، در طول کووید-۱۹ ۴۳
- شکل ۱-۱۶: دستورالعمل‌های بازگشت به محیط کار ۵۱
- شکل ۱-۲: تغییر سالیانه در تعداد افراد کاملاً فقیر - ۱۹۹۲-۲۰۲۰ ۶۶
- شکل ۲-۲: نرخ‌های ابتلا به کووید-۱۹ در برابر ضرایب جینی (کشورهای کم‌درآمد با درآمد متوسط رو به پایین) ۶۷
- شکل ۲-۳: نرخ‌های ابتلا به کووید-۱۹ در برابر ضرایب جینی (کشورهایی با درآمد بالا و متوسط رو به بالا) ۶۷
- شکل ۲-۴: العاس شرایط زندگی در سکونتگاه‌های غیررسمی در سه شهر آفریقا ۶۹
- شکل ۲-۵: نتایج نظرسنجی در مورد دسترسی به خدمات در سکونتگاه‌های غیررسمی منتخب ژوهانسبورگ (۲۰۲۰) ۶۹
- شکل ۲-۶: نرخ ابتلا به کووید-۱۹ در برابر نسبت جمعیت شهری زاغه‌نشین (کشورها با درآمد متوسط و بالا) ۷۱
- شکل ۲-۷: نرخ ابتلا به کووید-۱۹ در برابر نسبت جمعیت شهری زاغه‌نشین (کشورها با درآمد کم و پایین) ۷۱
- شکل ۲-۸: چیدمان رایج یک اقامتگاه ۲۰ نفره در سنگاپور ۸۲
- شکل ۲-۹: رشد کووید-۱۹ در خوابگاه‌های کارگری سنگاپور در ژوئن ۲۰۲۰ ۸۲
- شکل ۲-۱۰: حمایت اجتماعی، تأمین مسکن را بهبود می‌بخشد. ۹۹
- شکل ۲-۱۱: سرمایه‌گذاری‌های حمایت اجتماعی، منجر به کاهش سطح فقر می‌شود. ۹۹
- شکل ۲-۱۲: پیاده‌سازی واکنش به کووید-۱۹ در بخش‌های مختلف و نمونه‌ای از ۵۶ شهر ۱۰۳
- شکل ۳-۱: چارچوبی برای تعریف یک اقتصاد شهری جدید ۱۲۴
- شکل ۳-۲: واکنش‌های اقتصادی کشورها (به‌عنوان درصد تولید ناخالص داخلی در هفته‌های اول همه‌گیری) ۱۲۶
- شکل ۳-۳: توانایی اقتصادی و واکنش‌های اقتصادی نسبت به کووید-۱۹ (میانگین کشورها) ۱۲۸
- شکل ۳-۴: رشد پیش‌بینی‌شده و انجام‌شده تحت شرایط کووید-۱۹ در شهرهای منتخب آفریقایی ۱۳۰
- شکل ۳-۵: تأثیر ناموزون کووید-۱۹ بر اشتغال زنان ۱۳۳
- شکل ۳-۶: کووید-۱۹ و حرکت به سمت تجارت الکترونیک ۱۳۷
- شکل ۳-۷: سرمایه‌گذاری در فناوری‌های دیجیتال و تغییرات اقلیمی در حال افزایش (۲۰۲۰) ۱۳۹
- شکل ۳-۸: مدل جدید تأمین مالی برای شهرها ۱۴۳
- شکل ۳-۹: قرارداد اجتماعی جدید: همکاری در سطوح محلی، ملی و چندجانبه ۱۴۴
- شکل ۴-۱: ده کشور برتر مطابق شاخص GHS (۲۰۱۹) و تعداد موارد ابتلا به کووید-۱۹ به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر ۱۵۵
- شکل ۴-۲: شکاف‌های دانشی و روش‌های نوآورانه و دسته‌بندی آن‌ها بر اساس حوزه مدیریت اضطراری ۱۵۸

دیباچه

از منظر شهری، همه‌گیری کووید-۱۹ گستره آسیب‌پذیری‌ها و نابرابری‌های جهانی را آشکار کرده است. شهرها در خط مقدم بحران قرار داشته‌اند، همان‌طور که صحنه‌های رنج عظیم، از دست دادن شغل و نامایمات مربوطه نشان می‌دهد. چگونگی ظهور آن‌ها تأثیر زیادی بر سلامت عمومی، انسجام اجتماعی، رفاه و چشم‌انداز ما برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار خواهد داشت. خوشبختانه، شهرها تمایل به انعطاف‌پذیری بالایی دارند. در پاسخ به بحران‌های بهداشتی گذشته، آن‌ها سیستم‌های بهداشتی و زباله را به‌طور اساسی بازنگری کردند. در واقع، شهرها جزو اولین شهرهایی بودند که مفهوم بهداشت عمومی را پذیرفتند.

نشانه‌های اولیه از وضعیت اضطراری امروز نشان می‌دهد که تنظیم مجدد دیگری در حال انجام است. شهرها در حال بازاندیشی در فضای شهری هستند، نه تنها از منظر سلامت، بلکه از منظر اکولوژی. آن‌ها نیاز به ترویج برنامه‌ریزی فراگیر و در نظر گرفتن ابعاد منطقه‌ای را تشخیص می‌دهند؛ و مانند بحران‌های بهداشتی گذشته، شهرها امروز در تلاش هستند تا نهادهای بخش دولتی را احیا کنند و دولت محلی را تقویت کنند.

شهرها موتورهای پویایی و نوآوری هستند و می‌توانند به ما در غلبه بر کسری‌های توسعه کمک کنند. آن‌ها می‌توانند اصلاحات را به‌سوی یک قرارداد اجتماعی جدید برای مقابله با فقر، تقویت حمایت اجتماعی، بازگرداندن اعتماد عمومی و دستیابی به افرادی که در حاشیه هستند یا با تبعیض روبرو هستند، رهبری کنند؛ و آن‌ها می‌توانند به ایجاد یک اقتصاد شهری جدید کمک کنند که در زیرساخت‌های پایدار سرمایه‌گذاری کند، خطر بلایا را کاهش دهد، از راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت برای رسیدگی به تغییرات آب‌وهوا استفاده کند و دسترسی دیجیتال، پوشش بهداشتی، مدرسه و مسکن را برای همه تضمین کند.

همه‌گیری کووید-۱۹ مرکزیت اقدامات محلی را نشان داده است. من خواهان افزایش تعهد شهرهای جهان هستم، زیرا ما به دنبال اتصال نقاط، بهبودی بهتر و ساختن جهانی سالم‌تر، فراگیرتر، عادلانه‌تر، سبزتر و برابر جنسیتی برای همه هستیم.

آنتونیو گوترش

دبیر کل سازمان ملل متحد

پیشگفتار

یک سال پیش، در مارس ۲۰۲۰، بسیاری از شهرها و جوامع قرنطینه شدند. برنامه سکونتگاه‌های انسانی سازمان ملل متحد، با همکاری خانواده گسترده‌تر سازمان ملل متحد، با ارائه حمایت فوری در ۱۷ کشور با تمرکز بر آسیب‌پذیرترین جوامع، اقدام کرد. ممکن است به نظر برسد که این یک راه نامطلوب برای شروع اولین سال اجرای برنامه استراتژیک ۲۰۲۰-۲۰۲۳ UN-Habitat باشد، اما دوازده ماه بعد، متوجه شدیم که تمرکز استراتژیک ما بیش از هر زمان دیگری مرتبط است.

بر اساس بیانیه خط‌مشی دبیر کل، هدف این گزارش گرد هم آوردن دولت‌های ملی و محلی است تا اطمینان حاصل شود که سیاست با عمل دنبال می‌شود. شهرها و بیماری‌های همه‌گیر: به‌سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر، مبنایی را برای اقدامات بسیار موردنیاز در سطح محلی در برنامه‌ریزی فضایی، فقر و نابرابری، اقتصاد و حکمرانی فراهم می‌کند.

ما باید به فقر و نابرابری سیستماتیک در شهرها روبه‌رو بپردازیم و به مسکن، خدمات اولیه، تحرک و اتصال بازگردیم. ما همچنین توصیه‌هایی در مورد نحوه اتخاذ اصول مبتنی بر حقوق برای بازیابی ارائه کرده‌ایم. این همچنین به معنای محافظت از مشاغل و ارائه حمایت مالی از شهرها برای ایجاد انعطاف‌پذیری مالی است.

ما نباید دیجیتال‌سازی را فراموش کنیم که در واقعیت ایجاد کرده است: یکی برای آن‌هایی که آنلاین هستند و دیگری برای آن‌هایی که آنلاین هستند. ما توصیه‌هایی در مورد ایجاد فرصت‌های دیجیتال بیشتر و عادلانه‌تر ارائه می‌کنیم که در «هنجارهای جدید» اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند، زیرا یاد می‌گیریم با همه‌گیری‌ها زندگی کنیم.

در نهایت، اجازه دهید بر اهمیت هماهنگی چند سطحی بیشتر بین دولت‌های بین‌المللی، ملی و محلی، به‌ویژه هنگام سرمایه‌گذاری و اجرای برنامه‌های محرک تأکید کنیم تا بتوانیم درعین حال که از جوامع خود نیز محافظت می‌کنیم، بهتر، سبزتر و منصفانه‌تر بسازیم. این گزارش توصیه‌هایی در مورد چگونگی انجام این کار در مقیاس منطقه‌ای، شهری، محله‌ای و ساختمانی ارائه می‌دهد. این توصیه‌ها مبنایی برای برنامه‌ریزی توسعه فضایی یکپارچه بهتر و همچنین ارزش چندجانبه‌گرایی را هنگام مقابله با یک بیماری همه‌گیر جهانی به‌صورت محلی نشان می‌دهند.

مامونہ محد شریف

معاون دبیر کل و مدیر اجرایی UN-Habitat

مخفف‌ها و اختصارات

Can\$	Canadian dollar	دلار کانادایی
COVI-19	Coronavirus Disease	بیماری ویروس کرونا
FAO	Food and Agriculture Organization	سازمان خواربار و کشاورزی
GCRO	Gauteng City-Region Observatory	رصدخانه شهر-منطقه گاوتهنگ
GDP	Gross Domestic Product	تولید ناخالص داخلی
GLTN	Global Land Tool Network	شبکه جهانی ابزار زمین
Habitat III	United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development	اجلاس سازمان ملل متحد در مورد مسکن و توسعه شهری پایدار
HSE	Health, Safety and Environment	سلامتی، امنیت و محیط‌زیست
IDPs	Internally Displaced Persons	فرد بی‌خانمان
ILO	International Labour Organization	سازمان جهانی کار
LHSS	Land, Housing and Shelter Section	بخش زمین، مسکن و سرپناه
NUA	New Urban Agenda	دستور کار جدید شهری
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
SDGs	Sustainable Development Goals	اهداف توسعه پایدار
SMEs	Small and Medium Sized Enterprises	شرکت‌های کوچک و متوسط
STDM	Social Tenure Domain Model	مدل حوزه تصدی اجتماعی
STW	Short-time work	کار کوتاه‌مدت
UCLG	United Cities and Local Government	ایالات‌متحده و دولت محلی
UK	United Kingdom	انگلستان
UNDP	United Nations Development Programme	برنامه توسعه سازمان ملل متحد
UN	DESA United Nations Department of Economic and Social Affairs	DESA اداره امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد
UNEP	United Nations Environment Programme	برنامه محیط‌زیست سازمان ملل متحد
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد
UNICEF	United Nations Children's Fund	صندوق کودکان سازمان ملل متحد
US	United States	ایالات‌متحده
US\$	United States dollar	دلار آمریکا
VLRs	Voluntary Local Reviews	بررسی‌های داوطلبانه محلی
VNRs	Voluntary National Reviews	برنامه جهانی غذا
WFP	World Food Programme	سازمان بهداشت جهانی
WHO	World Health Organization	تأمین‌کنندگان خدمات آب
WSP	Water Service Providers	ارانه‌دهندگان خدمات آب و فاضلاب
WSS	Water Supply and Sanitation	انقلاب صنعتی چهارم
4IR	Fourth Industrial Revolution	

مقدمه

شهرها و بیماری‌های همه‌گیر: به‌سوی آینده‌ای عادلانه‌تر، سبزتر و سالم‌تر

از زمان ظهور کرونا ویروس در اواخر سال ۲۰۱۹، همه‌گیری آن باعث شده است که بدترین بحران بهداشت عمومی در یک قرن گذشته؛ با شیوع همه‌گیری تقریباً در هر گوشه جهان، ابتدا بین کلان‌شهرها، سپس از طریق شهرها و روستاهای به‌هم‌پیوسته شکل بگیرد و به‌عنوان نقاط ورود کووید-۱۹، شهرها خط دفاعی حیاتی در پاسخ به این بیماری همه‌گیر هستند.

باین‌حال، برای بسیاری از مناطق شهری، حتی آن‌هایی که دارای سیستم‌های بهداشتی موردتوجه و ثروتی برای مقابله با عدم قطعیت اقتصادی قرنطینه دارند، همه‌گیری؛ انبوهی از کاستی‌ها را برجسته کرده است - از نرخ ناعادلانه مرگ‌ومیر تا خدمات اساسی که به نقطه شکست رسیده است - و همچنین سؤالات اساسی که در مورد عدالت، امنیت و رفاه شهرها در کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه به‌طور یکسان مطرح کرده است.

اما اگر کووید-۱۹ مهم‌ترین چالش‌های بشریت را آشکار و تشدید کرده است، به بازنشانی و بازتعریف چگونگی انجام کار جوامع کمک نیز کرده است. به‌ویژه بحران کنونی نقش تعیین‌کننده سریع و بالقوه مناطق شهری را در نبرد برای یک بهبودی عادلانه و سبز نشان داده است. شهرها فرصت‌های منحصربه‌فردی را برای پاسخ دادن، بازیابی و ایجاد تاب‌آوری طولانی‌مدت ارائه می‌کنند.

این پژوهش با تکیه بر درس‌های بسیار سختی که بیماری همه‌گیری تا به امروز با خود آورده است و همچنین پاسخ‌های الهام‌بخش و خلاقانه‌ای که برای مهار آن ایجاد شده است، مهم‌ترین تأثیرات کووید-۱۹ را بررسی می‌کند و نیروهایی را که آینده شهرها را شکل می‌دهند، بررسی می‌کند؛ یعنی شکل و عملکرد شهری، فقر و نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی، اقتصاد شهری و ساختارهای حکومتی. همچنین نشان می‌دهد که شهرها، رهبران و جوامع آن‌ها ارزش قابل‌توجهی برای دستیابی به توسعه پایدار دارند. هدف کلی این تحقیق، بررسی ابعاد فضایی همه‌گیری و شناسایی تغییرات لازم در اشکال شهری است که می‌تواند گسترش آلودگی‌های آینده را کاهش دهد، اثرات نامطلوب اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی آن‌ها را بکاهد و درعین‌حال شهرها را مرفه‌تر، سبزتر و عادلانه‌تر کند.

در ارائه چنین تحلیلی، این تحقیق به دنبال آگاهی بخشی به تصمیم‌گیری شهری و تدوین سیاست برای تشویق به رویکردهای یکپارچه با موضوع تجزیه‌وتحلیل در چهار سطح، منطقه‌ای، ملی، استانی و محلی است. این تحقیق همچنین پاسخ‌های استراتژیک و مقیاس‌پذیر را در مناطق شهری ترویج

می‌کند که از مزایای مشترک اقدامات برای رسیدگی به تغییرات آب‌وهوا، سلامت و نابرابری‌ها به صورت هم‌زمان استفاده می‌کند. علاوه بر این، نقش مرکزی شهرها در همه‌گیری و فرصت‌هایی که آن‌ها برای بهبودی ارائه می‌کنند، یادآور این است که مشارکت‌کنندگان امور شهری باید شهرنشینی پایدار را در برنامه‌های توسعه خود در اولویت قرار دهند. در نهایت، این تحقیق این سؤال را مطرح می‌کند که چگونه واکنش‌های همه‌گیر آینده ممکن است تأثیر نامتناسب خود را بر گروه‌های آسیب‌پذیر در شهرها نشان دهد و نابرابری‌ها را بیشتر تشدید کند.

بحران کووید-۱۹ همچنین UN-Habitat^۱ را مجبور کرده است تا اقدامات و راهنمایی‌های گذشته خود به دولت‌ها و ادامه برخی از بحث‌های مطرح‌شده در گزارش قبلی «شهرهای جهانی ۲۰۲۰ UN-Habitat»^[۱] را زیر سؤال ببرد؛ بنابراین فرصتی برای UN-Habitat به‌عنوان یک سازمان توسعه‌دهنده بین‌المللی است تا رهبری فکری را ارائه دهد و گفت‌وگو درباره مسائل پیچیده جهانی را تسهیل کند. اگرچه همه‌گیری هنوز در حال آشکار شدن است، بینش‌های این تحقیق نه تنها برای برنامه‌ریزان شهری، رهبران شهری و تصمیم‌گیرندگان، بلکه برای متخصصان سیاست عمومی، اقتصاد، بهداشت و سایر بخش‌ها و همچنین اعضای عمومی و عموم علاقه‌مند به آینده زندگی شهری و پایداری مرتبط خواهد بود.

این مجلد همچنین بر پایه تعدادی از مطالعات مهم دیگر است که به بررسی ارتباط بین همه‌گیری و شهرها می‌پردازد، به‌ویژه خلاصه سیاست‌گذاری ژوئیه ۲۰۲۰ دبیر کل سازمان ملل متحد به نام «کووید در جهان شهری»^[۲]. این اثر به‌شدت بر شرایطی که توجه بسیاری از دولت‌ها هنوز بر واکنش و بقا متمرکز بود، بر اهمیت ترویج «شهرهای آماده برای آینده» از طریق پاسخ‌دهی تأکید می‌کند که نه تنها اثرات فوری همه‌گیری را کاهش داد، بلکه به نابرابری‌های اجتماعی طولانی‌مدت نیز توجه کرد، کاستی ظرفیت‌های حاد شده در شرایط همه‌گیری را حل کرد و اطمینان ایجاد نمود که بهبود اقتصاد باید «تاب‌آور، فراگیر، با برابری جنسیتی و سبز»^[۳] باشد. با طیف وسیعی از نکات اقدامی و توصیه‌ها، از تفکیک بهتر داده‌ها و مراقبت‌های بهداشتی عادلانه گرفته تا بودجه‌بندی شفاف و حکمرانی مشارکتی، نقشه راه روشنی را ترسیم کرد که دولت‌ها، شهرها و جوامع می‌توانند برای تقویت تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری خود از آن پیروی کنند. این پیام‌ها تنها با تجارب شهرها در ماه‌های طولانی پس از انتشار خلاصه اولیه تقویت‌شده‌اند - اما این پیام‌ها به شیوه‌ای گویا، با محرومیت‌های شدیدتری که شهرها در قرن‌های قبل از آن متحمل بوده‌اند، منعکس شده‌اند.

شهرها و بیماری‌های همه‌گیر: مروری تاریخی

همه‌گیری در طول تاریخ، بشریت را تحت تأثیر قرار داده است، به‌گونه‌ای که تأثیر زیادی در شکل دادن به روابط اجتماعی، سیستم‌های بهداشتی، توسعه شهر و سیاست داشته‌اند. اولین همه‌گیری ثبت‌شده مربوط به سال ۴۳۰ قبل از میلاد در آتن در طول جنگ پلوپونز^۲ است و همچنین سوابقی از جداسازی جمعیت‌های آلوده در چین در ۲۲۱ قبل از میلاد وجود دارد. با این حال، ابله، یکی از

^۱. برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد

^۲. The Peloponnesian war

بزرگ‌ترین بلاهای تاریخ بشر، در حدود ۱۰۰۰۰ سال قبل از میلاد در سکونتگاه‌های کشاورزی شمال شرقی آفریقا ظاهر شد، از مصر تا هند سرایت کرد و در قرن‌های بعدی اروپا، آسیا و آفریقا را ویران کرد.

نزدیک به پایان قرن هجدهم، این بیماری در اروپا سالانه عامل مرگ ۴۰۰ هزار نفر بود و از بین کسانی که جان سالم به در بردند، یک‌سوم نابینا شدند. آمار مرگ‌ومیر در سراسر جهان خیره‌کننده بود و تا قرن بیستم ادامه داشت، با تخمینی ۳۰۰ تا ۵۰۰ میلیون نفر کشته شدند. این تعداد بسیار بیشتر از مجموع تلفات تمام جنگ‌های جهانی است. کشف واکسیناسیون در اواخر قرن هجدهم یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای تاریخ بشر بود و آبله یکی از معدود بیماری‌های انسانی است که با مکانیسم‌های تلقیح ریشه‌کن می‌شود.

مرگبارترین بیماری همه‌گیر ثبت‌شده در تاریخ بشر، مرگ سیاه است، شکلی از طاعون بوبونیک^۱ که گمان می‌رود در اواسط قرن چهاردهم از آسیا به اروپا سرایت کرده است. این بیماری خطرناک و بسیار کشنده مسئول مرگ حدود یک‌سوم جمعیت اروپا - حداقل ۲۵ میلیون نفر - بود. برخی از شهرهایی که بدترین آسیب‌دیده‌اند، مانند فلورانس، ممکن است تا ۶۰ درصد از ساکنان خود را از دست داده باشند^۲. کاهش جمعیت، تغییرات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی عمیقی را در اروپا به وجود آورد، و در طول چند قرن بعدی شیوع بیشتری در شهرها، از جمله طاعون بزرگ لندن (۱۶۶۵-۱۶۶۶) رخ داد.

الگوهای انتقال بیماری همیشه به موازات جنگ‌ها، مسیرهای رفت‌وآمد مردم و مسیرهای مهاجرت بوده است و با سرعت گرفتن شهرنشینی، ظهور بیماری‌های عفونی را نیز تشدید می‌کند. این امر به‌ویژه در مورد بیماری‌هایی که شیوع آن‌ها با عدم تعادل اکولوژیکی، تفاوت‌های بالای توسعه، سیستم‌های بهداشتی ضعیف و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی گسترده مرتبط بود، صادق بود. در حالی که در آن زمان جامعه غالباً اپیدمی‌ها و طاعون را نشانه‌ای از شرایط بد اخلاقی و معنوی، حتی به‌عنوان مجازات الهی می‌دانست، تلاش‌های عمومی برای مهار شیوع بیماری‌ها در سطح جمعی و ارتقای شرایط زندگی سالم در اروپا حتی قبل از ورود طاعون بوبونیک انجام می‌شد. سوابق مقررات و رویه‌ها برای مهار شیوع بیماری شامل قرنطینه در قرن چهاردهم، قرنطینه در قرن پانزدهم، ردیابی تماس در قرن هفدهم و بررسی‌های آزمایشگاهی برای تشخیص بیماری‌های عفونی در قرن نوزدهم است. همچنین انزوا و قرنطینه مسافران نیز در آن زمان رایج بود.

رویه‌ها، دستورالعمل‌ها، مراجع و مؤسسات اختصاصی در بسیاری از شهرها ایجاد و تصویب شد. این اقدامات شامل انبوهی از اقدامات فضایی، عملکردی و اجتماعی بود و در قرون وسطی تعدادی از مقامات مشاغل عمومی در مرزبندی‌های مختلف وجود داشتند که ارتقای سلامت عمومی و پیشگیری از بیماری در سطح جامعه نیز گسترده‌تر شد^۳. نمونه شهر لوکا و تمرکز آن بر ایجاد مقررات، مؤسسات و کانال‌های ارتباط اجتماعی هنوز هم پس از گذشت تقریباً ۷۰۰ سال، با برخی

^۱. Bubonic Plague

از درس‌های مهم برای وضعیتی که جهان امروز با آن مواجه است، تأثیرات قابل توجهی دارد (کادر تحلیلی ۱).

کادر تحلیلی ۱: آغاز رویکرد بهداشت عمومی در شهر قرون وسطایی لوکا، ایتالیا

تنش‌های سیاسی، احتمالاً مدیریت‌های شهری را در مکان‌هایی مانند شهر ایتالیایی لوکا در توسکانی وادار کرد تا سیاست‌های بهداشت عمومی را حتی قبل از شروع مرگ سیاه در سال ۱۳۴۷ توسعه دهند. با این وجود، ورود مرگ سیاه اغلب به‌عنوان یک لحظه محوری در تسریع این تغییر در بهداشت عمومی در نظر گرفته می‌شود. توسعه اقدامات قرنطینه، از سرگیری تدفین‌های خارج از حصار شهر (روشی که در دوران باستان بسیار رایج‌تر از قرون وسطی است) و ایجاد هیئت‌های بهداشتی همگی به‌عنوان پاسخی به شیوع طاعون رخ داده است.

با توجه به سوابق شهر، قوانین و مراحل دادگاه، مقررات مربوط به نظم و نظافت به‌طور فعال به شهروندان لوکا ابلاغ شد و احکام عمومی بر مسئولیت جهانی ساکنان محلی، شهروندان و بازدیدکنندگان خارجی برای حفظ استانداردهای بهداشتی شهر تأکید کرد. هر شنبه و هر هفته، اهالی مجبور بودند خیابان مقابل خانه‌هایشان را تمیز کنند. در متون آن دوران آمده است که هر کسی می‌توانست متخلفان محیط‌زیست را محکوم کند و در صورت موفقیت‌آمیز بودن پیگرد، بخشی از ارزش مجازات تعیین‌شده به افراد رعایت‌کننده اصول بهداشتی، پاداش داده می‌شود.

این قوانین نگاهی اجمالی به یک جامعه پیشامدرن دارد که نیاز خود را برای شناسایی و تشخیص خطرات بهداشتی؛ در مکانیسم‌هایی که برای حذف یا حداقل کاهش آن‌ها در سطح جمعیت ایجاد کرده است، می‌داند. موفقیت‌آمیز بودن محدودیت‌های آن از دیدگاه یک اقدام پیشگیرانه مدرن، هر چه که باشد، در آن بود که فرمانداران لوکا از سلامت عمومی به‌عنوان یک اولویت و تعهد اجتماعی حمایت می‌کردند که همه افراد شهر می‌توانستند در آن مشارکت داشته باشند [۶].

در اواخر قرن هفدهم، تعدادی از شهرهای اروپایی مقامات دولتی را تعیین کردند تا اقداماتی را برای شناسایی و جداسازی افراد مبتلایه بیماری انجام دهند. در سال‌های بعد، جامعه علاقه شدیدی به مکانیسم‌های بهداشت عمومی، به‌ویژه در شهرهایی که جمعیت آن‌ها بیشتر متمرکز بود، پیدا کرد. دولت‌ها و شهروندان طیف گسترده‌ای از اقدامات را برای تضمین کنترل و آمادگی در برابر بلایای بهداشتی، از جمله کدهای مقررات، توسعه دادند. اقدامات اجتماعی و عمومی شامل محدودیت‌های فضایی، جداسازی عملکردها و فعالیت‌های خطرناک، تمرکز جمعیت و انزوای اعضای آلوده جامعه، اشکال قرنطینه برای جایجایی‌های فرامرزی و تسهیل دسترسی به داروهای سنتی در بازارهای تخصصی بود.

قرن نوزدهم یک پیشرفت بزرگ در بهداشت عمومی بود که به‌عنوان «بیداری بزرگ بهداشتی» [۷] توصیف شده است. با رشد سریع شهرها، طبقه کارگر صنعتی بزرگ در شرایط فقیرانه و تهدیدکننده زندگی در محله‌های فقیرنشین متمرکز شد، زیرا آبله، وبا، حصبه و سل گسترش یافت و نرخ مرگ‌ومیر نوزادان افزایش یافت. واضح بود که راهبردهای قبلی برای مدیریت و مهار بیماری دیگر کافی نبودند و جای خود را به آغاز بهداشت عمومی مدرن داد - به رسمیت شناختن این که بیماری و سرایت ابعاد اجتماعی و محیطی مهمی نیز وجود دارد، حتی اگر تفاسیر اخلاقی مهم دیگری در کنار این چارچوب جدید اجتماعی مطرح باشد. در نتیجه، «سلامت عمومی به یک هدف اجتماعی

تبدیل شد و حفاظت از سلامت به یک فعالیت عمومی بدل گشت.^{۱۸۱} یک نگرانی که به نظر می‌رسد در طول چند دهه گذشته در غیاب هرگونه شیوع گسترده جهانی، به تدریج محو شده است. در سراسر اواسط قرن نوزدهم، تمرکز در کشورهای صنعتی مانند بریتانیا، بهبود محیط‌های شهری از طریق برنامه‌ریزی بود که در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم به سمت رویکردی ظریف‌تر به سلامت عمومی که به نقش حیاتی فقر و نابرابری در آن اذعان داشت، تبدیل شد. در نتیجه، مداخلات بهداشت عمومی گسترش یافت و موضوعاتی مانند مسکن، فاضلاب، تأمین آب پاک و تغذیه را در بر گرفت^{۱۸۲}. در طول این دوره، مناطق شهری خود توسط این نظریه‌ها و درک‌های جدید شکل می‌گرفتند: به‌عنوان مثال، با توجه به اینکه سلامت عمومی بیشتر بر گسترش بیماری از طریق قرار گرفتن در معرض آن متمرکز شد، شهرهایی مانند نیویورک محدودیت‌های منطقه‌بندی پیچیده و شبکه‌ای از مراکز بهداشتی را برای کاهش تهدید پیکربندی کردند^{۱۸۳}. تأثیری که سل بر توسعه فضاهای عمومی و مسکن در ایالات‌متحده داشت، تلاش‌های انجام‌شده برای همسویی برنامه‌ریزی شهری با نگرانی‌های بهداشت عمومی را نشان می‌دهد (کادر تحلیلی ۲).

علیرغم این پیشرفت سخت به‌دست‌آمده، ورود یک بیماری همه‌گیر آنفولانزای ویرانگر معروف به آنفولانزای اسپانیایی در سال ۱۹۱۸ باعث مرگ حداقل ۵۰ میلیون نفر در سراسر جهان شد^{۱۸۴}. با در نظر گرفتن نبود هیچ نوع آزمایش تشخیصی برای تأیید عفونت، بدون واکسن آنفولانزا، بدون داروهای ضدویروسی و پشتیبانی بسیار ضعیف مراقبت‌های ویژه مانند دستگاه تنفس مصنوعی، میزان مرگ‌ومیر این بیماری بالا بود و بسیاری از افراد جوان و بدون پیش‌زمینه بیماری را شامل می‌شد. این بیماری با قربانی و داغدار کردن اقلیت‌های قومی، مهاجران و کارکنان مراقبت‌های بهداشتی همراه بود. در ایالات‌متحده، بسیاری از شهرها مجموعه‌ای از اقدامات و محدودیت‌ها را اعمال کردند، مانند ممنوعیت تجمعات جمعیتی، پوشیدن ماسک و ضدعفونی فضاهای مشترک مانند حمل‌ونقل عمومی^{۱۸۵}. در این راستا، باوجود همه تغییرات اجتماعی و فناوری که از آن زمان به بعد رخ داده است، اقدامات امروزی به طرز چشمگیری شبیه به اقداماتی است که یک قرن پیش اعمال شد.

کادر تحلیلی ۲: چگونه سل فضای عمومی را در ایالات‌متحده متحول کرد.

در طول انقلاب صنعتی، با شلوغی شهرها، نگرانی‌ها در مورد ازدحام بیش‌ازحد و خطرات «هوای بد» افزایش یافت. در نتیجه تا پایان قرن نوزدهم، تقاضای زیادی برای مسکن و فضاهای عمومی وجود داشت که هوای تازه و نور طبیعی فراوانی را فراهم می‌کردند. در ایالات‌متحده، این منجر به توسعه فضاهای سبز شهری به‌عنوان فرار از مراکز شلوغ شهر متعددی شد. از گردنبدن زمردی بوستون تا پارک مرکزی نیویورک^{۱۸۶}. سل همچنین تأثیری ماندگار بر طراحی معماری بر جای گذاشت: ساخت آسایشگاه‌هایی با دیوارهای شیشه‌ای سفیدرنگ به‌نوبه خود الهام‌بخش سبک «بهداشتی» جنبش مدرنیستی و تجلیل آن از نور خورشید و فضای باز بود^{۱۸۷}.

از آن زمان، به‌طور فزاینده‌ای، تغییری به سمت پزشکی پیشگیرانه و ارتقای سلامت صورت می‌گیرد که از طریق ارتباط واضح بین عدالت اجتماعی از یک‌سو (به‌ویژه حق مسکن مناسب) و سلامت عمومی از سوی دیگر مشخص شده است. در پایان دهه ۱۹۷۰، مقامات بهداشتی در ایالات متحده نه تنها بر محیط‌های همسایگی و تهدید فزاینده مسائلی مانند بیماری‌های تنفسی و مسمومیت با سرب مرتبط با شرایط بد زندگی، بلکه به تأثیرات اجتماعی و روانی اسکان مجدد مسکن و جابجایی جامعه نیز توجه داشتند. در دهه ۱۹۸۰، اهمیت ارتباط برنامه‌ریزی شهری و سلامت عمومی از طریق رویکرد جامع «شهرهای سالم» در سطح جهانی توسط WHO^۱ (سازمان بهداشت جهانی) مورد حمایت قرار گرفت^[۱۵].

این مروری کوتاه بر تاریخچه همه‌گیری‌ها و شهرها یادآوری می‌کند که سلامت عمومی همواره یکی از دغدغه‌های اصلی حاکمیت سرزمینی و شهری بوده است و واکنش مسئولان، طراحان شهری و شهروندان به بحران‌های بهداشتی نوظهور، رویکردها، نهادها و ائین‌نامه‌های جدیدی را ایجاد کرده است. از زمان‌های قدیم، توسعه برنامه‌ریزی کالبدی، تأمین زیرساخت‌های اولیه و مسکن مناسب با قوانین، احکام و محدودیت‌هایی همراه بوده است تا از شیوع بیماری همه‌گیر جلوگیری شود؛ و درحالی‌که تجارت، ارتباطات و فعالیت متمرکز شهرها اغلب آن‌ها را در معرض بیماری‌های همه‌گیر و سایر بحران‌ها قرار داده است، منابع و نوع آن‌ها بارها راه‌حل‌هایی را برای این چالش‌ها ارائه کرده است - چیزی که اکنون بیش از هر زمان دیگری صادق است، زیرا جهان در مسیر بهبودی از کووید-۱۹ حرکت می‌کند.

یک پایگاه داده شهری در مقیاس جهانی در مورد کووید-۱۹

نظارت بر تأثیرات محلی کووید-۱۹، الگوهای سرایت و میزان مرگ‌ومیر همگی بخش مهمی از واکنش به همه‌گیری بوده‌اند. این موارد امکانی را برای رهبران محلی و ملی فراهم می‌کند تا نقاط کانونی شیوع ویروس را شناسایی کرده و به آن پاسخ دهند. علاوه بر این، رهبران محلی به داده‌های بهتری نیاز دارند تا تصمیمات آگاهانه‌تری برای حفاظت از دموکراسی محلی، حفاظت از حقوق بشر و تداوم و بهبود ارائه خدمات عمومی در طول بحران اتخاذ کنند. در زمانی که دولت‌ها در همه سطوح باید نقش مهمی در ارائه خدمات بهداشتی داشته باشند، شهر و مقامات محلی در خط مقدم مبارزه با همه‌گیری قرار دارند، به این معنی که در این وضعیت، توسعه ظرفیت‌ها و اقدامات جدید بسیار حیاتی است. سرمایه‌گذاری بر داده‌های به‌روز و سریع و سایر شواهدی که به مدیران محلی اجازه می‌دهد تا واکنش‌های کووید-۱۹ را در حوزه‌های کاری خود به‌طور دقیق ردیابی کنند، در کاهش تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم این همه‌گیری ضروری است.

آمادگی و پاسخ شهرها به همه‌گیری بیشتر به جهت‌گیری و حمایت ارائه‌شده توسط دولت‌های ملی و همچنین قدرت اقتصاد شهری، ظرفیت نهادی، اراده سیاسی و سایر عوامل تعیین‌شده محلی بستگی دارد. باین‌حال، همان‌طور که این تحقیق نشان می‌دهد، نحوه ردیابی، مقابله، واکنش و

پاسخ شهرها به بحران نیز برای سلامت و رفاه اقتصادی مناطق، شهرها و مناطق روستایی به هم پیوسته اطراف آن‌ها، حیاتی است. واکنش‌های محلی همچنین زمینه را برای تاب‌آوری و بهبود پایداری در آینده فراهم می‌کند.

متأسفانه، با وجود نقش مهمی که شهرها می‌توانند ایفا کنند، داده‌های شهری تولیدشده در سطح جهانی و کشوری هنوز کمیاب است. برای کمک به دولت‌های محلی در آماده‌سازی واکنش مناسب، UN-Habitat^۱ و CitilIQ^۲ یک پلتفرم مشترک به نام ردیاب آمادگی و واکنش کووید-۱۹ را راه‌اندازی کردند که از معیارهای جهانی برای ارزیابی ظرفیت‌ها و اقدامات روزانه در برابر همه‌گیری در ۱۷۰۰ شهر در سراسر جهان استفاده می‌کند^{۱۶} (کادر تحلیلی ۳).

کادر تحلیلی ۳: آمادگی و واکنش به ردیابی کووید-۱۹ توسط UN-Habitat و CitilIQ

ردیاب آمادگی و واکنش UN-Habitat و CitilIQ برای کووید-۱۹ شمارش روزانه شهرها را ثبت می‌کند و امتیازات را بر اساس در دسترس بودن داده‌ها بر روی پلتفرم آماده می‌کند. تمام شهرهای پایتخت و مراکز منطقه‌ای در برخی کشورها در مجموعه‌ای از مراکز شهری قرار می‌گیرند که به صورت هفتگی ارزیابی می‌شوند. اطلاعات با استفاده از کدگذاری رنگی بر روی نقشه جهان ارائه و شاعر داده شده است که امکان نمایشی قابل‌دسترس از پویایی دائماً در حال تغییر در شهرهای مختلف را فراهم می‌کند.

علاوه بر نمرات داده‌های شهر، این پلتفرم یک امتیاز آمادگی را بر اساس پنج شاخص اصلی - ظرفیت سلامت عمومی، قدرت اجتماعی، توانایی اقتصادی، زیرساخت‌ها و زوده مشارکت ملی - ارائه می‌کند که از منابع داده‌های دقیق گردآوری شده است. همچنین یک سیستم امتیازدهی بر اساس واکنش وجود دارد که از چهار شاخص اصلی استفاده می‌کند: واکنش به گسترش، واکنش درمانی، واکنش اقتصادی و واکنش زنجیره تأمین. منابع داده‌ای که به توسعه این شاخص‌ها کمک می‌کنند نیز نرمال‌سازی شده‌اند تا مقایسه شهر به شهر و اطلاعات دقیق در مورد ابعاد کلیدی واکنش تکی آن‌ها به کووید-۱۹ ارائه شود.

ظرفیت پلتفرم ردیاب CitilIQ برای درک و تا حدی پیش‌بینی مسیر بیماری هنگام تحلیل روند صعودی در بسیاری از کشورهای اروپایی ناشی از موج دوم کووید-۱۹ در اواخر سال ۲۰۲۰ مشهود است. شهرهای متعددی تصمیمات دشواری برای تلاش و معکوس کردن میزان آلودگی با اجرای قرنطینه و سایر اقدامات گرفتند که نتایج آن پلتفرم توانست چند هفته پس از اتخاذ تدابیر به‌وضوح نشان داده شود. به‌طور مشابه، ظهور مجدد عفونت‌ها در ایالات‌متحده و کانادا با افزایش موارد ابتلا به شهرهای بیشتری منعکس شد که با رنگ قرمز در وب‌سایت نشان داده شده است.

افرادی که در خط مقدم بیماری همه‌گیر کار می‌کنند، آزمایش و درمان را انجام می‌دهند و معمولاً از افزایش موضعی عفونت‌ها آگاه هستند. با این حال، برای مقامات دولتی و سیاست‌گذارانی که ممکن است فاقد این بینش مستقیم باشند، اما با این وجود ملزم به اتخاذ تصمیمات حیاتی در مورد نحوه پاسخگویی هستند، این پایگاه داده منبع ارزشمندی به حساب می‌آید. با ارائه تصویری پیوسته به‌روز شده از توسعه بیماری همه‌گیر در طول زمان، به شهرها اجازه می‌دهد تا اقدامات به‌موقع و تنظیمات استراتژیک خوبی را انجام دهند. با توجه به مزایای بسیاری که این پلتفرم ارائه می‌دهد، UN-Habitat و شرکا در حال برنامه‌ریزی برای گسترش پوشش شهر از ۱۷۰۰ به ۳۰۰۰ شهر و دولت محلی در سال ۲۰۲۲ هستند.

^۱ برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد

^۲ یک سیستم اندازه‌گیری برای سلامت و رفاه یک شهر

در دسترس بودن محدود داده‌ها در مورد کووید-۱۹ در شهرها

اکثر شهرها از استراتژی‌ها و واکنش‌های مختلف به کووید-۱۹ استفاده کرده‌اند، اما اغلب آن‌ها به دلیل فقدان شواهد در مورد عملکرد و تعادل هزینه‌ها و مزایایی که هر اقدام به همراه دارد، موفقیت محدودی داشته‌اند. با این حال، در مناطق شهری، داده‌ها و تجزیه و تحلیل‌ها برای تشخیص و واکنش زودهنگام شیوع بیماری برای امکان تدوین سناریوهای پیش‌بینی‌کننده، هشدارهای اولیه و استراتژی‌های واکنشی محلی در زمینه‌هایی که منابع اغلب کمیاب است؛ حیاتی هستند. علاوه بر این، اطلاعات معتبر و به‌روز برای اطلاع‌رسانی سیاست‌ها و اقدامات بلندمدت، از ابتکارات محله و شهر گرفته تا استراتژی‌های ملی و همکاری‌های چندجانبه مورد نیاز است. حصول اطمینان از اینکه ابعاد شهری بیماری همه‌گیر به‌وضوح در این مقیاس وسیع ترسیم شده است، تضمین می‌کند که واکنش‌ها به کووید-۱۹ در شهرها مکمل و کمک‌کننده برنامه‌های چندبخشی و چند سطحی متری، از جمله تغییرات آب‌وهوا، توسعه پایدار و چارچوب‌های مالی است. با این حال، کمبود کنونی اطلاعات و گزارش در سطح ملی چالش‌های مهمی را برای تلاش‌های پاسخ‌دهی هدفمند ایجاد می‌کند و کاملاً در تضاد با تنوع زیاد داده‌ها و فناوری‌های تحلیلی موجود است.

با توجه به چالش‌های موجود بودن، سازگاری و دسترسی به اطلاعات محلی، این تحقیق تلاش می‌کند تا یک مرور کلی از روندهای فعلی و پیامدهای آینده همه‌گیری کووید-۱۹ ارائه کند و نمونه‌هایی را از مناطق مختلف جغرافیایی، ترسیم کند و در عین حال از تجویز راه‌حل‌های کلی بر چالش‌های بسیار متفاوتی که هر شهر با آن روبرو است، خودداری کند. با این وجود، با توجه به فقدان داده‌های منسجم و قابل دسترس در بسیاری از زمینه‌ها، هنوز نمی‌توان تصویر کاملاً متعادلی از وضعیت موجود در سراسر جهان ارائه کرد. داده‌های موجود به‌طور نامتناسبی به‌سوی شهرهای اروپا و آمریکای شمالی و آن مناطق شهری که بیشتر برای دولت‌ها و مقامات محلی قابل مشاهده‌تر است به‌استثنای سکونتگاه‌های غیررسمی، کمپ‌های پناهندگان و دیگر فضاها، متمایل می‌شوند.

علاوه بر این، شایان ذکر است که این گزارش بر موارد ثبت‌شده کووید-۱۹ در سطح جهانی تکیه دارد. با این حال، همه داده‌ها مبتنی بر محل سکونت نیستند و مواردی از شهرهای کوچک یا مناطق روستایی ممکن است در برخی موارد به‌عنوان محل تجمع‌های بزرگ‌تر گزارش شده باشد، زیرا در آنجا درمان و/یا مرگ رخ داده است. همچنین، در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، داده‌ها به دلیل امکانات آزمایش محدود و هزینه‌های بالای آزمایش برای ساکنان مبهم باقی می‌مانند. به این ترتیب، داده‌ها در همه‌جا به‌طور مساوی در دسترس نیستند، حتی در داخل همان کشور که توانایی مقایسه مستقیم را محدود می‌کند. علاوه بر این، در بسیاری از کشورها و استنادها، داده‌ها بر اساس جنسیت یا قومیت تفکیک نشده است که ارزیابی میزان بروز در میان گروه‌های خاص را دشوار می‌کند. در کشورهای دیگر، اگر این اطلاعات جمع‌آوری شود، به‌طور رسمی در دسترس نیست.

بحران کووید-۱۹ به‌وضوح نشان داده است که داده‌ها و اطلاعات در مورد شیوع بیماری، بروز در گروه‌ها و مکان‌های مختلف، تکامل در طول زمان و سکونتگاه‌های انسانی خاص، شدت و آسیب‌پذیری در خانه، محل کار و تحرک افراد اتخاذ یک سیاست بهداشت عمومی که در همه اشکال تصمیم‌گیری در مورد مناطق شهری نفوذ می‌کند، بسیار مهم است. داده‌های دقیق، به‌موقع و

تفکیک شده بیش از فقط یک سری اعداد هستند و شکل یک کالای عمومی اساسی را به خود می‌گیرد که برای رویارویی با همه‌گیری‌های احتمالی آینده و آماده‌سازی یک بهبود پایدار لازم‌اند.

محور موضوعی تحقیق

برای افزودن به شواهد موجود در مورد روابط بین بیماری‌های همه‌گیر و مناطق شهری و همچنین مسیرهای بازیابی و بازسازی فراگیر، تجزیه و تحلیل تحقیق بر نیروهایی متمرکز است که در شکل‌دهی شهرها و کارکردهای آن‌ها نقش اساسی دارند. «گزارش شهرهای جهانی ۲۰۲۰- UN-Habitat - ارزش شهرنشینی پایدار»^{۱۷۱} نشان داد که شهرها زمانی ارزش اقتصادی ایجاد می‌کنند که شکل گرفته و به‌خوبی کار کنند، درحالی‌که «خلاصه سیاست دبیرکل»^{۱۸۱} نشان می‌دهد که چگونه نوآوری و انعطاف‌پذیری شهرها به آن‌ها اجازه می‌دهد تا با ترکیب فرم‌ها و عملکردهای جدید سازگار شوند.

باین‌حال، برای اینکه شهرها این موارد را درک کنند، باید قدرت و منابع کافی به مقامات در همه سطوح اعطا شود تا سیاست‌های یکپارچه و محلی مناسب را تدوین کنند تا بحران فعلی، به فرصت توسعه آینده تبدیل شود.

برای هدایت این تصمیمات سیاستی، این تحقیق بر چهار اولویت به‌موقع برای بازیابی و مقاوم‌سازی شهرها در آینده تمرکز دارد.

- بازاندیشی در شکل و عملکرد شهر: به‌ویژه، چگونگی پیکربندی مورفولوژی‌ها و سیستم‌های شهری در مقیاس‌های مختلف تا نه تنها تاب‌آوری آن‌ها را در برابر اثرات همه‌گیری افزایش دهد، بلکه برنامه‌ریزی فراگیر آن‌ها را در درازمدت، پایدارتر و مولدتر کند.
- پرداختن به فقر و نابرابری سیستمی در شهرها: طراحی دخالت‌های هدفمندی که اثرات نامتناسب کووید-۱۹ و محدودیت‌های مرتبط با آن بر گروه‌های فقیر و آسیب‌پذیر را از طریق کمک‌های اضطراری و ارائه خدمات، کاهش می‌دهد و درعین حال اقداماتی را برای رسیدگی به زمینه‌های علت محرومیت آن‌ها انجام می‌دهد.
- بازسازی «هنجاری جدید» در اقتصاد شهری: توسعه مجموعه‌ای از بسته‌های حمایتی و امدادی اقتصادی مناسب برای کمک به مشاغل کوچک‌تر، کارگران غیررسمی و بخش‌های در معرض خطر برای زنده ماندن در مواقع بحرانی، با تأکید بر «بازسازی بهتر» با ترویج گذار به اقتصاد شهرهای سبزتر و عادلانه‌تر.
- شفاف‌سازی قوانین شهری و مراتب حاکمیتی: با درک نیاز به حکمروایی چند سطحی یکپارچه‌تر و مشارکتی بین دولت‌های ملی، منطقه‌ای و شهری، با تأکید بر توسعه چارچوب‌های نهادی و مالی تاب‌آور، انعطاف‌پذیر و نوآورانه‌تر برای شهرها در جهت پاسخگویی مؤثر به بحران در حال گسترش.

تحقیقات چندبخشی و تجزیه و تحلیل داده‌های ارائه شده در این چهار موضوع، مروری جامع از تأثیرات کووید-۱۹ بر بسیاری از چالش‌های پایداری که مناطق شهری در مقیاس منطقه‌ای و محلی با آن مواجه هستند، ارائه می‌کند. با اقدام محلی، همراه با یک استراتژی حکومت‌داری خوب ساختارمند در سطح ملی، می‌توان با مدل‌های توسعه شهری جدید و تاب‌آور در برابر بیماری همه‌گیر واکنش مناسب ارائه داد.

اولین حوزه تمرکز موضوعی تحقیق، شکل و عملکرد در شهرها در مواجهه با همه‌گیری، در کانون اصلی دستورات UN-Habitat قرار دارد. بحث‌های جاری در مورد ابعاد بهداشتی تجلی فضایی مانند تراکم شهری، مورفولوژی، فضای عمومی، مسکن و خدمات شهری نشان‌دهنده علاقه روزافزون مردم به چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی مناطق شهری است. پس از گذشت بیش از یک سال از همه‌گیری، واقعاً مشخص شده است که فضا به درستی در واکنش، بازیابی و بازسازی اهمیت دارد؛ اما به جای تراکم، ازدحام بیش‌ازحد و دسترسی به خدمات کافی، از جمله امکانات بهداشتی، به‌عنوان محرک‌های غالب و پادزهر حیاتی برای مهار شیوع همه‌گیری در شهرها ظاهر شده‌اند. تجزیه و تحلیل فضایی این تحقیق، در طیف وسیعی از مقیاس‌ها از مناطق و شهرها گرفته تا محله‌ها و ساختمان‌ها، اهمیت پاسخ‌های مبتنی بر مکان را در ایجاد رونق اقتصادی، کاهش خطرات بهداشتی و پیشبرد توسعه پایدار و تاب‌آوری نشان می‌دهد.

موضوع دوم تحقیق، فقر سیستماتیک و نابرابری در شهرها، نشان‌دهنده تأثیرات نابرابر همه‌گیری و اقدامات مهار آن در مناطق شهری است، به طوری که گروه‌های از قبل به حاشیه رانده شده مانند زنان، مهاجران و زاغه‌نشینان در پی شیوع کووید-۱۹، حتی بیشتر منزوی شده‌اند. علاوه بر تشدید نیازهای فوری به مسکن کافی، سرویس بهداشتی و کمک‌های غذایی، انتظار می‌رود که بحران کنونی باعث معکوس شدن چندین دهه پیشرفت در کاهش فقر شود.

تجزیه و تحلیل نابرابری‌های شهری از منظر فضایی و اقتصادی، برخی از جنبه‌های کلیدی را نشان می‌دهد که در آسیب‌پذیری کلی در برابر همه‌گیری زاغه‌ها، مسکن ناکافی و غیررسمی نقش دارند. به‌عنوان مثال می‌توان به شکاف دیجیتالی فزاینده بین فضاهای شهری، جوامع و انواع مختلف اشتغال اشاره کرد. با این وجود، اقدامات کاهش کووید-۱۹ توسط مقامات نشان داده است که دولت‌ها وقتی مجبور به انجام این کار شوند، قادر به تغییر سریع هستند. این تحقیق روزه‌های منحصربه‌فردی را که بحران برای حل برخی از مشکلات اجتماعی قدیمی و نابرابری‌های ساختاری شهری از طریق تقویت حقوق بشر و تاب‌آوری گروه‌های حاشیه‌نشین باز کرده است، مرور می‌کند.

در همین حال، تحلیل بازسازی «هنجاری جدید» در اقتصاد شهری به بحث در حال انجام در مورد شکنندگی اقتصادهای محلی در مواجهه با همه‌گیری می‌پردازد. اقتصاد شهری که حدود ۸۰ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را تشکیل می‌دهند^{۱۹۱}، نقش مهمی در توسعه و رفاه جهانی دارند. با این حال، مشاغل، بازارها و اقتصاد شهری به شدت تحت تأثیر همه‌گیری و محدودیت‌های قرنطینه قرار گرفته‌اند که منجر به احتمال یک رکود بزرگ می‌شود. این تحقیق به بررسی چگونگی تغییر

مدل‌های تأمین مالی محلی تحت عنوان «هنجار جدید» برای تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری قوی‌تر در برابر تنش‌های چندبخشی شهرها می‌پردازد. تجزیه و تحلیل یکپارچه مدل‌های اقتصاد محلی در کنار مکانیسم‌های فضایی به چشم‌اندازهای بالقوه بهبود اقتصادی - مانند تلاقی بین ظرفیت‌های تولیدی، اقتصادهای منطقه‌ای، بازار، جوامع و تراکم، ارزش می‌افزاید. این‌ها می‌توانند مزایای مشترک پایداری اقتصادی، برابری اجتماعی، رشد سبز و اقدامات آب‌وهوایی و همچنین حکمرانی شهری را از طریق بازیابی و بازسازی افزایش دهند.

در نهایت، تجزیه و تحلیل قوانین شهری و مراتب حاکمیتی در سراسر جهان ثابت می‌کند که شهرها نقش اساسی به‌عنوان پاسخ‌دهندگان خط مقدم برای کاهش اثرات فوری همه‌گیر و ایجاد بهبودی طولانی‌مدت دارند.

پس از گذشت بیش از یک سال از شیوع کووید-۱۹، به نظر واضح است که شدت بیماری همه‌گیر، پویایی جغرافیایی آن و بحران مربوط به آن نیازمند پاسخ‌های حکومتی محلی و چند سطحی است. اگرچه همه‌گیری طبیعتاً پیچیده است و در مرحله اولیه نمی‌توان نتایج نهایی را تعیین کرد، اما نشانه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد سیستم‌های حاکمیتی که در رابطه با اقدامات حیاتی بهداشتی به‌خوبی کار می‌کنند، تمایل دارند عملکردهای خود را به‌سرعت و به‌طور مؤثر هم به‌صورت داخلی خود و هم در سطح بین‌المللی هماهنگ و به اشتراک بگذارند. علاوه بر این، آن‌ها معمولاً تضمین می‌کنند که گروه‌های آسیب‌پذیر در هر واکنش اجتماعی، اقتصادی و منطقه‌ای در نظر گرفته می‌شوند.

علاوه بر این، تجزیه و تحلیل واکنش‌های حاکمیتی نشان می‌دهد که دولت‌هایی که انعطاف‌پذیری را با معرفی دستورات خاص، ساختارهای جدید و خدمات دولت الکترونیکی قابل‌دسترس فراهم کرده‌اند، به‌طور گسترده‌ای توانسته‌اند در سمت امن‌تر همه‌گیری باقی بمانند. در کنار این اقدامات، در دسترس بودن داده‌های قابل‌اعتماد در مقیاس‌های مختلف برای امکان تصمیم‌گیری و نظارت بر تأثیر و همچنین اعتماد عمومی به اقدامات انجام‌شده و سیاست‌های اتخاذشده توسط مقامات، ضروری بوده است.

یکی از مهم‌ترین درس‌های همه‌گیری این است که برنامه‌های جهانی و تعهدات جهانی حقوق بشر باید نه تنها حاکمیت بهداشت عمومی، بلکه حاکمیت همه بخش‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. درحالی‌که جهان به بررسی آسیب‌های ناشی از کووید-۱۹ و ناکارآمدی، نابرابری و طرد شدن توسط آن می‌پردازد، سؤال این نیست که چرا یک بیماری همه‌گیر در این مقیاس اتفاق افتاده است، بلکه سؤال این است که چرا بسیاری از بحران‌های دیگر با این ماهیت قبلاً رخ نداده‌اند. مخصصه جهانی کنونی بر اهمیت هوشیاری و نیاز به اطمینان از اینکه هرگونه بهبودی مزایای سلامت شهری را برای همه در شهرها و جوامعی که فراگیرتر و پایدارتر هستند، حفظ می‌کند، تأکید می‌کند. این نه تنها برای زنده ماندن از بیماری همه‌گیر فعلی، بلکه برای سایر مواردی که ممکن است در آینده رخ دهند نیز ضروری است.

۱. UN-Habitat, ۲۰۲۰.
۲. سازمان ملل, ۲۰۲۰.
۳. سازمان ملل, ۲۰۲۰.
۴. هوارد, ۲۰۲۰; وید, ۲۰۲۰.
۵. گلتنر, ۲۰۱۹.
۶. گلتنر, ۲۰۱۹.
۷. مؤسسه پزشکی (ایالات متحده) کمیته برای مطالعه آینده بهداشت عمومی, ۱۹۸۸.
۸. مؤسسه پزشکی (ایالات متحده) کمیته برای مطالعه آینده بهداشت عمومی, ۱۹۸۸.
۹. هالاس, ۲۰۱۴.
۱۰. هالاس, ۲۰۱۴.
۱۱. مراکز کنترل و پیشگیری از بیماری, بدون تاریخ.
۱۲. سیمونز, ۲۰۲۰.
۱۳. آرنسن, ۲۰۱۹.
۱۴. یوکو, ۲۰۱۸.
۱۵. هالاس, ۲۰۱۴.
۱۶. پلت فرم را می‌توانید در اینجا مشاهده کنید: [unhabitat.citiq.com//https](https://unhabitat.citiq.com/)
۱۷. UN-Habitat, ۲۰۲۰.
۱۸. سازمان ملل متحد, ۲۰۲۰.
۱۹. بانک جهانی, ۲۰۲۰.

کتابشناسی - فهرست مراجع

A

Arntsen, E. (2019) 'Six epidemics from American history show how urban design affects our health', *Northeastern University*, 8 August, <https://news.northeastern.edu/2019/08/08/six-epidemicsfrom-american-history-show-how-urban-designaffects-our-health/>

C

Centers for Disease Control and Prevention (undated) 'History of 1918 flu pandemic', <https://www.cdc.gov/flu/pandemic-resources/1918-commemoration/1918-pandemic-history.htm>

G

Geltner, G. (2019) *Roads to Health: Infrastructure and Urban Wellbeing in Later Medieval Italy*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia

H

Hallas, V. (2014) 'The history of public health: A literature review', *Medium*, 25 May, <https://medium.com/a-new-era-of-urban-planning/the-history-of-public-health-1f816bae38ab>

Howard, J. (2020) 'Plague was one of history's deadliest diseases—then we found a cure', *National Geographic*, 20 July, <https://www.nationalgeographic.co.uk/history-andcivilisation/2020/07/plague-was-one-of-historysdeadliest-diseases-then-we-found-a-cure>

I

Institute of Medicine (US) Committee for the Study of the Future of Public Health (1988) *The Future of Public Health*, National Academies Press, Washington, D.C

S

Sissons, P. (2020) 'What the 1918 pandemic can teach cities about public spaces today', *Curbed*, 18 March, <https://archive.curbed.com/2020/3/18/21178053/coronaviruspandemic-public-space-influenza-history>

U

UN (2020) 'Policy brief: COVID-19 in an urban world', July, https://unsdg.un.org/sites/default/files/2020-07/sg_policy_brief_covid_urban_world.pdf

UN-Habitat (2020), *World Cities Report 2020: The Value of Sustainable Urbanization*, UN-Habitat, Nairobi

W

Wade, L. (2020) 'From Black Death to fatal flu, past pandemics show why people on the margins suffer most', *Science*, 14 May, <https://www.sciencemag.org/news/2020/05/black-death-fatal-flu-pastpandemics-show-why-people-margins-suffermost>

World Bank (2020), 'Urban Development', <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview>

Y

Yuko, E. (2018) 'How the tuberculosis epidemic influenced modernist architecture', *Bloomberg CityLab*, 30 October, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-10-30/whatarchitecture-learned-from-tb-hospitals>